

страхових надходжень, що спрямовуються на утримання адміністративного апарату, який забезпечує збір, облік і контроль сплати страхових внесків;

– гарантувати повну прозорість фінансових потоків для суб'єктів системи загальнообов'язкового державного соціального страхування;

– забезпечити ефективний облік внесків за рахунок їх персоніфікації за всіма видами соціального страхування.

1. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI. [Електронний ресурс],- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>

2. Баранник Л. Б. Проблеми впровадження єдиного соціального внеску в Україні / Л. Б. Баранник // Вісник Дніпропетровської державної фінансової академії. – 2007.– № 2 (18). – С. 10–17.

3. Бровенко М. О. Проблеми та перспективи розвитку системи соціального страхування в Україні / Бровенко М.О.//Фінанси, 2009.– С.50-56.

4. Логачова Л. До питання запровадження єдиного соціального внеску в Україні /Л. Логачова // Україна: аспекти праці. – 2005.– № 6. – С. 13–18;

5. Приймак І. І. Проблеми та перспективи впровадження єдиного соціального внеску в Україні / І.І. Приймак // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2009. - №1. - С.102-111.

6. Вісник Пенсійного фонду України, загальнодержавне інформаційно-аналітичне видання. – 2010 - № 9(99).

7. Ільчук Л.І. Щодо єдиного соціального внеску: точка зору / Ільчук Л.І. // Центр перспективних соціальних досліджень. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cpsr.org.ua/>.

Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна,
старший викладач кафедри загальноправових
дисциплін Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
член правління Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ СУСПІЛЬСТВА

Нинішній розвиток цивілізації характеризується трансформаційними процесами – формуванням нової системи суспільства – інформаційної, де основними ресурсами є знання та інформація. Інформаційний прогрес – визначальний в оцінці ефективності становлення сучасного суспільства. Такі зміни є історично й соціально-економічно обумовленими та необхідними.

Стрімкий розвиток комп'ютеризації, мережі Інтернет та сучасних інформаційних технологій кардинально вплинув на всі сфери людської

діяльності, змінив тисячолітні підходи збереження, передачі та обміну інформацією у суспільстві. Формування нової системи суспільства потребує не лише якісних інформаційних ресурсів та послуг, але і значного переосмислення уявлень щодо сутності процесів її розвитку та функціонування.

Вказана наукова тематика має теоретико-прикладне значення для розвитку громадянського суспільства та відкритої держави в Україні.

Концептуальні положення та світоглядно-методологічні орієнтири, що стали теоретичним підґрунтям розбудови сучасної концепції інформаційного суспільства відображено у наукових доробках І. Алексеева, Р. Арона, Д. Белла, Дж. Бенігера, З. Бжезинського, Р. Брейтенштейна, Дж. Гелбрейта, Е. Гідденса, В. Дайзарда, Р. Дарендорфа, П. Друкера, А. Етционі, Д. Естера, В. Іноземцева, Г. Кана, М. Кастельса, С. Леша, М. Маклюєна, Й. Масуди, Ф. Махлупа, Ф. Мечлапа, Дж. Нейсбітта, М. Порат, Т. Стоуньєра, Е. Тоффлера, А. Турена, Д. Уєбстерата, Ю. Хаяші, Ф. Фукуями, К. Ясперса та ін.

Дослідження філософських, соціологічних, політологічних, управлінських та інших аспектів регулювання суспільних відносин в інформаційно-комунікативній сфері здійснили І. Арістова, І. Бестужев-Лада, Н. Грицяк, О. Данильян, С. Дацюк, О. Дзьобань, І. Жилиєв, В. Іноземцев, Ю. Ірхін, С. Кара-Мурза, С. Кліменко, В. Ковалевський, Б. Колесніков, А. Колодюк, В. Ліпкан, О. Литвиненко, М. Маханько, Л. Наливайко, А. Новицький, О. Панарін, О. Рубанець, В. Скалацький, С. Соловійов, В. Федорченко, В. Цимбалюк та ін. Проте на сучасному етапі розвитку суспільства ця проблематика не стає предметом глибоких і всебічних досліджень ні у вітчизняних, ні у зарубіжних наукових доробках у сфері юриспруденції. До того ж, у науці відсутня цілісна теорія інформаційного суспільства.

Починаючи з 1990-х рр. термін «інформаційне суспільство» набув широкого розповсюдження у низці країн світу. Вперше це поняття запропоноване у 1966 р. професором Токійського технологічного інституту Ю. Хаяші та ін. На думку фахівців, термін «інформаційне суспільство» характеризує суспільство, в якому у достатньому об'ємі циркулює високоякісна інформація та є всі необхідні засоби для її зберігання, розподілу і використання [1, с. 94]. Основним ресурсом розвитку у такому суспільстві є інтелект та інформація.

Зауважимо, що перші аналітичні дослідження інформаційного суспільства в його сучасному розумінні проведено ще у 1962 р. Ф. Махлупою у праці «Виробництво і розподіл знань у США», згодом М. Порат у роботі «Інформаційна економіка» у 1974 р. та ін. Наприкінці 1970-х рр. проблематикою інформаційного суспільства зацікавилися в Європі, що було відзначено появою роботи Р. Пойрера «Інформаційний економічний підхід: характеристики обмеження і можливі перспективи».

Разом із тим, слід зауважити, що першу науково обґрунтовану

концепцію інформаційного суспільства запропонував у 1973 р. Д. Белл, на думку якого, зміни у соціальній структурі, що відбувалися у середині ХХ ст. свідчать про еволюцію індустріального суспільства до постіндустріального, яке і повинне стати визначальною соціальною формою ХХІ ст. Пізніше дослідник звернувся до обґрунтування поняття «інформаційне суспільство», яке, на думку автора, є новою назвою для постіндустріального суспільства, що підкреслює не його становище у послідовності ступенів суспільного розвитку (після індустріального суспільства), а основу визначення його соціальної структури – інформацію [2, с. 6].

Вагомий внесок у розвиток концепції постіндустріального суспільства зробив американський філософ та соціолог Е. Тофлер, який сприяв широкому розповсюдженню терміна «інформаційне суспільство», зокрема, через відому трилогію, присвячену дослідженню інформаційного суспільства: «Шок майбутнього» (1970 р.), «Третя Хвиля» (1980 р.) та «Метаморфози влади» (1990 р.).

Е. Тофлер запропонував узагальнене бачення причин актуалізації ролі інформації у розвитку суспільства та виділив три основні типи цивілізації: аграрно-ремісничу, індустріальну й інформаційно-комп'ютерну. Основу кожної із трьох цивілізацій становить своя особлива система, пов'язана, відповідно, з матерією, енергією та інформацією. Формулюючи основні принципи нової цивілізації, Е. Тофлер протиставляє їх принципам індустріальної цивілізації, до яких відносить: дестандартизацію, деспеціалізацію, десинхронізацію, деконцентрацію, демаксимізацію, децентралізацію. В умовах інформаційного суспільства формуються нові інститути, відносини, цінності, те, що Е. Тофлер називає новим ладом життя, який ґрунтується на різноманітних поновлюваних джерелах енергії; на методах виробництва, що заперечують більшість фабричних конвеєрів; на радикально змінених школах й об'єднаннях майбутнього тощо [3, с. 225-234].

Формування інформаційного суспільства Й. Масуда пов'язує з його комп'ютеризацією та виділяє чотири її етапи: 1) науки; 2) менеджменту; 3) суспільства (система освіти, медицини, соціального забезпечення тощо); 4) на рівні індивідуальності [4, с. 36-39]. Процес «інформатизації» охоплює кожен сферу суспільної діяльності. Інформаційне суспільство є новою фазою в історичному розвитку передових країн.

Сьогодні поняття «інформаційне суспільство» ґрунтовно увійшло до світового наукового і суспільно-політичного термінологічного поля. Безумовно, сформулювати чітке визначення, виокремити ознаки будь-якого явища чи процесу, коли вони знаходяться на стадії формування, досить складно. Не випадково, термін «інформаційне суспільство» частіше вживається ніж визначається. Проте нині спроби такого визначення досить розповсюджені.

Науковці відзначають, що смислові модифікації поняття «інформаційне суспільство» у різних країнах демонструють соціально-політичні, суспільні, наукові перспективи розвитку цього феномена [5, с. 251]. Це поняття

містить як теоретичний, так і практичний аспект. Визначення терміну «інформаційне суспільство» відрізняється через різні критерії, які покладають в їх основу автори.

У соціологічній енциклопедії інформаційне суспільство трактується як поняття модернізаційної парадигми філософії історії та соціальних дисциплін, згідно якої будь-яке суспільство проходить три стадії розвитку: 1) аграрну (доіндустріальну); 2) сучасну (індустріальну); 3) постсучасну (інформаційну), де інформаційне суспільство розглядається як якісно новий період у розвитку цивілізації [6, с. 386]. Важливо підкреслити, що інформаційне суспільство не формується у межах певної держави чи групи держав, а розвивається на наддержавному рівні. Це надає підстави визначити глобальність змісту терміну «інформаційне суспільство».

В. Брижко, О. Гальченко, В. Цимпалюк та інші визначають інформаційне суспільство, як: 1) суспільство, в якому більшість робітників займаються створенням, збиранням, реєстрацією, накопиченням, збереженням і поширенням інформації, особливо її вищої форми – знань; 2) суспільство, в якому діяльність людей ґрунтується на використанні послуг, що надаються за допомогою інформаційних технологій та технологій зв'язку [7, с. 59]. Інформаційне суспільство – це суспільство з домінуванням зайнятості населення у сфері виробництва, накопичення, передачі та розповсюдження інформації, широко розвиненою та різноманітною сферою послуг, високим рівнем опосередкування суспільних відносин, трудової діяльності та особистого життя, інформаційно-комунікаційними технологіями і знаннємісткою економікою, констатує Б. Колесніков [8, с. 26]. Ю. Данько вважає, що інформаційне суспільство – соціальна й футурологічна концепція, де основним чинником суспільного розвитку є виробництво й використання науково-технічної та іншої інформації; одна з теоретичних моделей, що використовуються для характеристики якісно нового етапу суспільного розвитку, в який вступили розвинені країни з початком інформаційно-комп'ютерної революції [9, с. 78]. С. Даниленко відзначає, що у сучасному розумінні, інформаційне суспільство – передусім гуманітарна категорія, що описує якісні суспільні трансформації, зміщення акцентів з виробничої на невиробничу сферу, зміну характеру інформаційних потоків, групових та індивідуальних ідентичностей [10, с. 65-66]. М. Кастельс наголошує, що поняття «інформаційне суспільство» вказує на атрибут специфічної форми соціальної організації, в якій завдяки новим технологічним умовам, що виникають у цей історичний період, генерування, обробка та передача інформації стали фундаментальними джерелами продуктивності і влади [11, с. 43]. Поняття інформаційного суспільства відображає об'єктивну тенденцію у соціальній еволюції, коли інформація стає однією із головних цінностей у житті людей.

Інформація завжди була невід'ємною складовою життя людини. Якщо у період виробничо-практичної діяльності людей вирішальна роль відводилася речовинним та енергетичним ресурсам, що, як уявлялося, повністю визнача-

ли перспективи розвитку людства, то нині інформація і знання все більше стають третім – доповненням до матерії й енергії – головним ресурсом суспільства [12, с. 91]. Інформація має таке ж стратегічне значення, як і природні, фінансові, трудові й інші ресурси для розвитку суспільства та держави. Разом із тим, інформація виходить за національні межі та інтегрується у світовий інформаційний простір.

Підсумовуючи можна констатувати, що сьогодні відбувається формування особливої системи суспільства – інформаційної. Незважаючи на зростаючий досвід національних держав, міжурядових та громадських організацій у формуванні та розвитку інформаційного суспільства, принципова єдність щодо сутності та змісту інформаційного суспільства відсутня. Процес становлення державності та громадянського суспільства потребує формування власного інформаційного простору. У цьому контексті довгостроковою стратегічною перспективою нашої держави має стати розбудова саме демократичного інформаційного суспільства, створення розвинутого інформаційно-комунікаційного середовища і входження країни до світового глобального інформаційного співтовариства, що повинно забезпечити суттєве підвищення якості життя населення, сприяти соціально-політичній стабільності суспільства і держави, підвищенню конкурентноздатності країни тощо. Швидке поширення інформаційно-комунікаційних технологій вимагає кардинальних змін в інформаційній сфері на глобальному рівні, оскільки їх фундаментальний вплив стосується державних структур та інститутів громадянського суспільства, його економічної, соціальної та інших сфер.

1. Краморенко Н. Р. Інформаційна економіка як імператив розвитку електронної комерції / Н. Р. Краморенко // Формування ринкової економіки. — 2011. — № 26. — С. 90-98.

2. Колодюк А. В. Інформаційне суспільство: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : спец. 23.00.03 «Політична культура та ідеологія» / А. В. Колодюк. — К., 2005. — 20 с.

3. Тоффлер Э. Третья волна / Э. Тоффлер ; [пер. с англ. К. Ю. Бурмистрова и др.]. — М. : АСТ, 2009. — 795 с.

4. Masuda Y. Information Society as Postindustrial Society / Y. Masuda. — Wash. : World Future Society, 1983. — 234 p.

5. Компанцева Л. Концепт «Информационное общество» как когнитивная основа изменений языковой картины мира современного общества / Л. Компанцева // Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство). — 2010. — Вип. 89 (1). — С. 250-255.

6. Социология : Энциклопедия / [Сост. А. А Грицанов, В. Л. Абушенко]. — Мн. : Книжный Дом, 2003. — 1312 с.

7. Інформаційне суспільство: дефініції, людина, її права, інформація, інформатика, інформатизація, телекомунікації, інтелектуальна власність, ліцензування, сертифікація, економіка, ринок, юриспруденція / В. М. Брижко, О. М. Гальченко, В. С. Цимпалюк та ін. — К. : Інтеграл, 2002. — 220 с.

8. Колесніков Б. П. Державні механізми управління ризиками розвитку

інформаційного суспільства в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізм державного управління» / Б. П. Колесніков. — Донецьк, 2011. — 36 с.

9. Данько Ю. А. Теорії інформаційного суспільства в сучасному науковому дискурсі / Ю. А. Данько // Сучасне суспільство. — 2013. — Вип. 1. — С. 76-84.

10. Даниленко С. І. Інформаційне суспільство в контексті цивілізаційного вибору України / С. І. Даниленко // Проблеми міжнародних відносин. — 2013. — Вип. 7. — С. 64-76.

11. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс ; пер. с англ. ; под науч. ред. О. И. Шкаратана. — М. : ГУ ВШЭ, 2000. — 608 с.

12. Степанов В. Ю. Інформаційна культура сучасного інформаційного суспільства / В. Ю. Степанов // Вісник Харківської державної академії культури. — 2009. — Вип. 27. — С. 91-97.

Касяненко Євгенія Валеріївна,
викладач кафедри загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
член Дніпропетровської обласної організації
«Асоціація українських правників»

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Державний контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади та розбудови правової держави набуває нового значення. Це зумовлено тим, що визначення меж та підстав державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування є ключовим завданням на шляху досягнення ефективності і результативності децентралізації.

Зрозуміти сутність державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади можна завдяки дослідженню його основних засад.

Окремі аспекти інституту державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування досліджували В. Борденюк, Т. Коломоець, П. Матвієнко, О. Наливайко, О. Скопич, О. Сушинський, Д. Сухінін та інші. Але, основоположні засади державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади є новим питанням для юридичної науки, оскільки ні в теорії, ні в законодавстві ще не сформований їх основний перелік.

Вітчизняні науковці акцентують увагу на необхідності розробити основні концептуальні засади державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування, які б включали його принципи, з метою їх по-